

ELŐSZÓ

Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei sorozat 1962-ben indult Mátrai László akkori főigazgató, valamint Tóth András és Vértessy Miklós szerkesztésében. A sorozat keretében 1972-ig rendszeresen, kétévente jelent meg új kötet, számos jeles szerző munkáját vonultatva fel. A szerkesztők alapelve az volt, hogy a nagy múltú intézmény megmutassa tudományos könyvtári tevékenységét, az itt dolgozó tudós könyvtárosok kutatási eredményeit. A kötetekben helyet kaptak a könyvtártudomány és a humán tudományok különböző területein kutató szakemberek publikációi is. A sorozat kiadása 1973-tól 1996-ig szünetelt, eben az időszakban új kiadvány indult, a „*Fontes et Studia Bibliotheca Universitatis Budapestinensis*” Kulcsár Péter szerkesztésében. Az új sorozat nyolc kötetet számlált.¹

Az évkönyvek sorozatát Szögi László élesztette újjá, 1995-től 2013-ig tartó főigazgatói ciklusa alatt további nyolc kötet jelent meg a szerkesztésében. Ebben az időszakban a kötetek tematikája kibővült az egyetem- és felsőoktatás-történet kérdéseit taglaló tanulmányokkal, megtartva a korábbi irodalomtörténeti, művelődéstörténeti fókusz.²

A 2010-es években kezdődő, a könyvtár működését befolyásoló és megváltoztató tényezők a sorozat hagyományos tematikájának átalakulását is előidézték. Miközben az Egyetemi Könyvtár mint kiemelkedő kulturális örökség birtokosa, őrzője és kezelője folyamatosan, évszázadok óta végzi szakértelemmel és felelősen ezt a feladatát, ezen időszakban nagy lépéseket tett a szolgáltató könyvtárrá, intézménnyé alakulás felé. Az Egyetemi Könyvtár (2017-től Egyetemi Könyvtár és Levéltár) zászlajára tűzte az egyetemen folyó oktató-, kutatómunka könyvtári eszközökkel történő támogatását, az egyetemi tudásvagyon feltérképezését és közzétételét, együttműködve az ELTE könyvtáraival. A könyvtár működésének középpontjába a hagyományos szolgáltatások mellett a távolról elérhető és digitális szolgáltatások kerültek, amelyek lehetővé

¹ Erről ld. bővebben: Szögi László: *Előszó*, in: *Az Egyetemi Könyvtár évkönyvei VII-VIII.*, Budapest, 1997. 15-17.

² Bővebben: BELLA Katalin – KISZL Péter: *Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei sorozat összevont XIV-XV. kötete*, Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2. sz. (2012) 60-64., valamint BELLA Katalin – KISZL Péter: *Az Egyetemi Könyvtár Évkönyvei XVI. kötetei*, Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 5. sz. (2014) <http://ki2.oszk.hu/3k/2014/06/az-egyetemi-konyvtar-evkonyvei-xvi-kotete/> 2020.08.11.

teszik, hogy minél szélesebb körben és platformon válhassanak kutathatóvá az itt őrzött kulturális értékek, és hogy az oktatók, a kutatók és a hallgatók minél sokrétűbben használhassák azokat.

A 2010-zel kezdődő évtizedben az Egyetemi Könyvtárban jelentős szervezeti átalakulási folyamatok indultak. Megszületett a már korábban elfogadott szenátusi határozattal³ létrehozott Egyetemi Könyvtári Szolgálat szervezeti és működési szabályzata, megalakult a Könyvtári Tanács mint ezen szervezet operatív irányító testülete. A Könyvtári Tanács elnöke az Egyetemi Könyvtár mindenkori főigazgatója, így szakmai irányítója az egyetem könyvtárai működésének. Ez az új feladatkör jelentős változást indított el az Egyetemi Könyvtár mindennapjaiban. 2015-ben, a kancellári rendszer bevezetésével párhuzamosan, az új egyetemi szabályozások értelmében ez az irányítói feladat még nagyobb hangsúlyt kapott. Az Egyetemi Könyvtár deklaráltan központja az egyetem könyvtárainak. 2017-ben intézményi integráció keretében összevonásra került az Egyetemi Könyvtár és az Egyetemi Levéltár, valamint a szombathelyi Savaria Egyetemi Központ könyvtára ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár néven. Az Egyetemi Könyvtár és Levéltár intézménye további kötelezettségként a 2017-ben elindított Gazdálkodástudományi Intézet kari könyvtári funkcióját is betölti. Az intézmény feladatköreinek bővülése napjainkban is zajlik, megkezdődött az egyetemi gyűjtemények, muzeális tárgyak feltérképezése, egy koordinált hálózat kialakítása, amelynek feladata az egyetemen őrzött, a kulturális örökség részét képező tárgyi emlékek számbavétele, egy egységes virtuális egyetemi gyűjtemény / múzeum kialakítása.

A könyvtár táguló tevékenységi köre megváltoztatta a munkatársak szakmai feladatait, maga után vonva a folyamatos szakmai fejlődés erőteljes igényét. A könyvtár munkatársai egyre nagyobb számban tanulnak tovább különböző, a szakma változásait érintő területeken, formális és nem formális képzéseken vesznek részt, s ezzel párhuzamosan megváltozott az intézményben felhalmozódó szakmai tudás disszeminációja is. Növekedett a szakmai sajtóban megjelenő publikációk száma, számos konferencián, szakmai rendezvényen tartunk előadásokat, prezentációkat, bemutatta az intézményünkben folyó fejlesztési és szakmai eredményeket. Egyre több rendezvényt, látogatási lehetőséget szervezünk a széles nagyközönség számára, bemutatta könyvtárunk kincseit, az épület nevezetességeit, különlegességeit.

³ XXXIV/2009. (III.23) Szen. sz. határozat az Egyetemi Könyvtár hálózati reform koncepciójának elfogadásáról

Eredményeink közvetítésének kiemelt csatornáit a könyvtár által közreadott kiadványok. Ezen a területen is fontos változások történtek. 2011-ben elindítottuk konferenciasorozatunkat *Hagyományok és kihívások* címmel. A konferenciához kapcsolódóan évente kötetet jelentetünk meg, amely tartalmazza az elhangzott előadásokat. Az Egyetemi Levéltár is meghirdette szakmai napját, amely hasonlóan a könyvtárhoz, országos szakmai érdeklődés középpontjában áll, és szintén kiadványban gyűjti össze az elhangzott előadásokat. Az utóbbi években megnyíló kiállításainkhoz katalógusok készültek, amelyek a kiállított anyaghoz kapcsolódó fontos művelődéstörténeti források. Az egyetemtörténeti kutatómunka színtere 2013 óta a megalakult MTA-ELTE Egyetemtörténeti Kutatócsoport. A kutatások eredményeit publikáló kötetek elsősorban a *Felsőoktatástörténeti Kiadványok. Új sorozat.* gondozásában jelennek meg.

A fentebb felsorolt körülmények befolyásolták évkönyvünk megjelenésének gyakoriságát, illetve a tartalom tematikáját. Továbbra is elődleges célunk, hogy megismertessük intézményünk több évszázadnyi történetére visszatekintő különleges értékeit, a magyar és egyetemes kulturális örökség becses darabjait, azok sorsát és tudománytörténeti vonatkozásait. Teret kívánunk adni a tudományos pályán is alkotó munkatársainknak. Be kívánjuk mutatni legújabb szakmai törekvéseinket, mind az Egyetemi Könyvtár és Levéltár, mind a teljes egyetemi könyvtári hálózat könyvtárosi, levéltárosi, muzeológusi munkájának eredményeit.

Legújabb kiadványaink digitális / elektronikus formában is megjelennek, amelyeket így egyetemünk repozitóriumában is elhelyeztünk a www.edit.elte.hu címen, az évkönyveket pedig teljes sorozatban digitalizáltuk és közzétettük.

Könyvünket, amellyel reményeim szerint találkozik az érdeklődő Olvasó, kérem, fogadja úgy mint az Egyetemi Könyvtár és Levéltár történetének fontos állomását, akár nyomtatva, akár elektronikus formában „tartja kezében”.